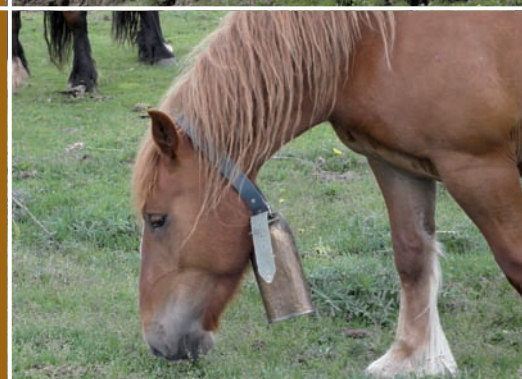

guia

de pràctiques correctes d'higiene
per a les explotacions
d'equí de carn

Generalitat
de Catalunya

guia

de pràctiques correctes d'higiene
**per a les explotacions
d'equí de carn**

*Aquest document ha estat reconegut oficialment
per les autoritats competents en matèria de seguretat
alimentària de Catalunya. Barcelona, 2012*

**Generalitat
de Catalunya**

Equip Redactor:

Guillem Pastoret i Navarro, Enginyer Tècnic Agrícola
Mariona Rota i Cano, Enginyer Tècnic Agrícola i Llicenciada en Ciència i Tecnologia dels Aliments
Faina Farré i Domech, Veterinària
Marta Boleda i Montpart, Veterinària
Pere Casas i Riera, Veterinari

Direcció:

Federació d'Associacions de Criadors de Cavall Pirinenc Català (FECAPI)

Coordinació:

Guillem Pastoret i Navarro
Federació d'Associacions de Criadors de Cavall Pirinenc Català (FECAP)

Revisió:

Unió de Pagesos
JARC

Revisat pel grup d'autocontrol de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària, on hi ha representants de:

Agència Catalana del Consum
Agència de Salut Pública de Barcelona
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
Departament d'Empresa i Ocupació
Agència de Salut Pública de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Associació Catalana de Municipis i Comarques
Federació de Municipis de Catalunya

© 2012, Generalitat de Catalunya

Edita: Agència de Salut Pública de Catalunya

1a edició: setembre de 2012

Dipòsit legal: B. 28301-2012

Assessorament lingüístic: Raül Cascajo

Disseny gràfic i maquetació: Enpresa Comunicació

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial

La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>
Aquesta llicència no comprèn les fotografies

Índex

1.	INTRODUCCIÓ	5
1.1.	Objectius	5
1.2.	Camp d'aplicació i descripció de l'activitat	6
1.3.	Com utilitzar la guia	8
2.	GPCH	10
2.1.	Traçabilitat: identificació dels animals	10
2.2.	Alimentació i subministrament d'aigua als animals	12
2.3.	Prevenició i control de malalties infeccioses i parasitàries	15
2.4.	Medicaments i tractaments dels animals	17
2.5.	Benestar animal a l'explotació i en el transport	19
2.6.	Medi ambient	22
2.7.	Bioseguretat (neteja i desinfecció, plagues)	23
2.8.	Formació i capacitat del personal	25
	ANNEXOS	26
1	REGISTRES	26
1.1	Registre de traçabilitat	26
1.2	Registre de tractaments i medicaments	27
1.3	Registre d'incidències	29
2	ANNEXOS COMPLEMENTARIS	30
2.1	Elaboració de pinsos a l'explotació	31
2.2	Pla de neteja i desinfecció	32
2.3	Pla de control de plagues	33
3	APLICACIÓ DE LA GUIA	34
3.1	M'acullo a aquesta guia	35
3.2	Canvis i modificacions dels autocontrols	36

1

Introducció

1.1. OBJECTIUS

EL SECTOR EQUÍ DE CARN

La població equina destinada a la producció de carn, localitzada principalment al Pirineu català (Vall d'Aran, Alta Ribagorça, Pallars Jussà, Pallars Sobirà, Alt Urgell, Cerdanya i Ripollès) és de més de 4.500 animals reproductors, localitzats en més de 400 explotacions ramaderes. Es tracta d'explotacions de tipus individual o familiar, amb un nombre d'efectius per explotació reduït i amb un sistema de cria extensiu en què els animals es troben sempre en llibertat.

El maneig alimentari es basa en la pastura i en l'aportació de farratge o cereal en les èpoques més desfavorables. Els parts es concentren a la primavera i la producció s'orienta a l'obtenció de pollins d'aptitud càrnia.

Les instal·lacions presents a les explotacions de cria són molt senzilles i, en molts casos, s'usen per a més d'una espècie (generalment vaquí de carn). També trobem algunes explotacions dedicades a l'engreix d'èquids, localitzades a les planes centrals i comarques litorals de Catalunya, que disposen d'infraestructures d'allotjament, alimentació, emmagatzematge de matèries primeres i dejeccions, etc.

Les explotacions equines aplicaran aquesta guia sota la supervisió d'un veterinari habilitat o autoritzat, si en disposen, o dels serveis veterinaris oficials.

El contingut d'aquesta guia es modificarà quan es produeixi un canvi en la normativa que regula les activitats descrites o qualsevol altra circumstància que ho faci necessari. Als efectes oportuns la FECAPI revisarà el document cada 4 anys, com a mínim, per comprovar si és necessària alguna actualització o millora.

LA FEDERACIÓ I LA RAÇA

L'any 2007 es va crear la Federació d'Associacions de Criadors del Cavall Pirinenc Català (FECAPI) amb la finalitat de fomentar la raça autòctona del Cavall Pirinenc Català i promoure la producció i consum de carn de poltre. La FECAPI agrupa les diferents associacions de criadors d'àmbit comarcal del Pirineu català i vetlla pel desenvolupament i manteniment d'aquest sector. Entre les seves activitats destaca la gestió del Llibre Genealògic de la raça, amb el reconeixement oficial del DAAM, i la coordinació de la present GPCH.

LA GUIA

L'orientació cap a la producció de carn de les explotacions d'èquids de muntanya ha motivat la redacció d'aquesta Guia de Pràctiques Correctes, ja que són necessàries unes bases comunes clares per a la definició i ordenació del sector i per a la regulació de l'exercici d'aquesta activitat ramadera en relació amb la seguretat alimentària dels productes que se n'obtenen.

L'objectiu d'aquesta guia és disposar d'una eina útil per als ramaders, que els faciliti complir la normativa existent i alhora disposar d'unes pautes generals de maneig, benestar i producció per garantir la qualitat i homogeneïtat en els sistemes productius primaris i per assegurar el control essencial i la millora continuada de les explotacions ramaderes de bestiar equí d'aptitud càrnia.

Aquesta guia ha estat elaborada pels tècnics de la Federació i ha comptat amb la col·laboració de tots els sectors implicats; un grup de tècnics designats per la FECAPI ha fet una proposta de document, que s'ha enviat a totes les parts implicades que estaven interessades a participar-hi, i mitjançant reunions tècniques s'han discutit els diferents continguts fins a obtenir una GPCH per a les explotacions equines de carn de Catalunya real, pràctica i aplicable. Posteriorment, aquesta proposta ha estat revisada per l'Administració fins que se n'ha aconseguit el reconeixement oficial. És així que aquesta guia esdevé el document de referència per a tot el sector equí de carn de Catalunya, tant per a ramaders com per a qui ha de fer-ne el control oficial.

1.2. CAMP D'APLICACIÓ I DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT

Aquesta GPCH està pensada per a ser implantada a les explotacions ramaderes de bestiar equí d'aptitud càrnia de Catalunya que ho vulguin, com a ajut per al compliment de les seves obligacions i la millora dels seus sistemes de treball. S'adreça a

les explotacions equines de producció i reproducció, és a dir, aquelles que mantenen i crien èquids amb l'objectiu d'obtenir un fi lucratiu de les seves produccions. També s'adreça a explotacions de tractants o operadors comercials i a explotacions d'engreix.

A continuació es mostra el diagrama de flux dels processos que es desenvolupen:

CLASSIFICACIÓ DE LES EXPLOTACIONS ALS EFECTES D'AQUESTA GUIA:

a) Segons el sistema productiu:

1. Explotacions equines extensives: els animals generalment s'estan a l'aire lliure i s'alimenten de pastures; en moments puntuals es poden trobar dins d'instal·lacions per a alimentació suplementària o maneig.
2. Explotacions equines intensives: els animals estan allotjats i alimentats en instal·lacions de forma permanent.
3. Explotacions equines mixtes: combinen ambdós sistemes productius, extensiu i intensiu, segons aptitud productiva.

b) Segons l'orientació zootècnica:

1. Explotacions de reproducció per carn: explotacions de cria d'eugues d'aptitud càrnia per a la seva reproducció.
2. Explotacions mixtes: cria d'eugues d'aptitud càrnia i de sella per a la seva reproducció (queden exclosos de la GPCH els animals de reproducció per sella).
3. Explotacions d'engreix: explotacions d'engreix d'èquids procedents d'explotacions equines de reproducció per carn.
4. Explotacions de reproducció i engreix: explotacions que combinen la cria i l'engreix d'èquids.

1.3. COM UTILITZAR LA GUIA

La guia s'estructura partint dels diferents autocontrols que exigeix la normativa (traçabilitat, alimentació, mesures sanitàries, benestar animal i maneig del bestiar, medi ambient, etc.). Per a cada un d'ells s'exposen els requisits obligatoris, les pràctiques correctes, l'autocontrol i els registres.

Els requisits obligatoris s'han extret de la normativa vigent, i per tant tenim l'obligació de complir-los. S'identifiquen amb el símbol **!**.

Les pràctiques correctes expliquen què cal fer i com fer-ho per tal d'assolir els requisits citats anteriorment, o també poden descriure pràctiques recomanades per al millor funcionament de l'explotació (🐾).

L'autocontrol proposa el tipus i la freqüència de les verificacions que cal fer per a determinades pràctiques correctes, d'aquesta manera ens assegurem que es duen a terme correctament.

Els registres: en aquest punt es descriuen quines dades i/o documents cal conservar per tal de mantenir controlats els aspectes més importants; per tant, no són presents en cada apartat de la guia. També s'utilitzen per deixar constància en cas que es detectin desviacions o incidències durant els autocontrols i per anotar les mesures aplicades per resoldre-les.

Tots els procediments de vigilància i control definits a la guia, exceptuant els requisits obligatoris i les pràctiques correctes que se'n deriven, són recomanacions de referència; per tant, si el ramader creu més oportú realitzar determinats controls de manera diferent no hi ha cap problema en fer-ho, sempre que deixi constància, en aquesta mateixa guia, de què fa diferent i de com ho fa. Per això al final de la guia hi ha un document en blanc titulat «Els meus autocontrols». Tots els procediments són bons, no n'hi ha cap que sigui millor que un altre, sempre que el resultat final sigui el mateix.

2

GPCH

2.1. TRAÇABILITAT

REQUISITS OBLIGATORIS

- ! Totes les explotacions han d'estar inscrites obligatòriament a la secció d'explotacions equines del Registre Oficial d'Explotacions Ramaderes, que està gestionat per les oficines comarcals del Departament d'Agricultura.
- ! Cal tenir identificats individualment tots els animals.
- ! S'han de comunicar a l'administració competent els naixements, morts, entrades i sortides d'animals quan es produeixin, en els terminis establerts i en la forma que l'autoritat competent determini. Cal mantenir actualitzat el registre de traçabilitat de l'explotació (llibre de registres) i conservar-lo com a mínim 3 anys des de la darrera anotació. (Annex 1.1)
- ! Cal declarar el cens mitjà mantingut a l'explotació durant l'any anterior, abans de l'1 de març de cada any.
- ! Cadascun dels èquids nascuts a Catalunya s'identificarà mitjançant un Passaport o Document d'identificació equina (DIE), que contindrà les dades de l'animal i la ressenya, entre d'altres, i que tindrà un codi únic vàlid per a tota la vida de l'animal. Els animals nascuts a partir de l'1 de juliol de 2009 s'han d'identificar individualment abans de 31 de desembre de l'any de naixement, o bé en un termini màxim de 6 mesos a partir de la data de naixement. I en qualsevol cas, s'han d'identificar abans que abandonin l'explotació de naixement. En el moment de la identificació se'ls implantarà un microxip de marcatge individual, que serà el nexa d'unió entre l'animal i el seu passaport identificatiu. A aquells èquids que s'identifiquin fora del termini reglamentari establert per la normativa se'ls hi emetrà un passaport de tipus substitutiu i l'animal no es podrà destinar al sacrifici per al consum humà.
- ! El document d'identificació equina acompanyarà en tot moment els animals, amb les excepcions següents: quan estan estabulats o pasturant, quan es desplacen temporalment a peu, quan són èquids lactants amb la seva mare, o bé quan són moguts o transportats en cas d'emergència, si el titular pot presentar el document en breu.
- ! En casos de mort o pèrdua d'un animal, el titular ha de notificar-ho i retornar el Passaport a l'entitat emissora en un termini de 30 dies naturals després del succés.

PRÀCTIQUES CORRECTES

- 🔑 Es recomana demanar el bescanvi de les TSE dels animals nascuts abans de l'1 de juliol de 2009 que no es destinin al sacrifici en un termini curt, pels passaports del nou sistema d'identificació (als animals que no tinguin xip, se'ls implantarà un xip oficial).

AUTOCONTROLS

- 🔑 Verificar l'actualització del Registre de traçabilitat. Periodicitat mensual.
- 🔑 Verificar que tots els animals disposen del document identificatiu corresponent. Anual.

REGISTRES

- ! Registre de la Traçabilitat: registre de moviments. Annex 1.1.
- ! Documents de trasllats (guies).
- ! Documents d'identificació individual: Targeta sanitària equina o Passaport.

2.2. ALIMENTACIÓ I SUBMINISTRAMENT D'AIGUA

REQUISITS OBLIGATORIS

Producció d'aliments en la pròpia explotació

- ! Les explotacions que fabriquen pinsos (barreges d'aliments per al consum del bestiar) han d'estar registrades al Registre d'establiments i intermediaris del sector de l'alimentació animal del DAAM.
- ! Els aliments produïts a l'explotació no han de representar cap risc microbiològic, químic o físic per als animals. Si s'apliquen fitosanitaris cal disposar de la formació exigible i s'han de respectar els períodes de supressió.
- ! En cas de produir pinsos per al consum propi cal seguir les instruccions de l'annex 2.1.

Recepció

- ! Els pinsos adquirits s'hauran d'haver fabricat en establiments registrats i/o autoritzats.
- ! Per garantir la traçabilitat, s'ha de mantenir un arxiu d'albarans i factures d'aliments adquirits.

Emmagatzematge

- ! Cal emmagatzemar els aliments en una àrea específica que eviti el seu deteriorament, contaminació i accés d'animals, i de manera que quedin protegits de les inclemències meteorològiques.
- ! Els locals i les instal·lacions d'emmagatzematge d'aliments s'han de mantenir nets i endreçats; quan sigui necessari s'aplicaran mesures per al control de plagues (vegeu Pla de Neteja i Desinfecció, annex 2.2, i Pla de Control de Plagues, annex 2.3).
- ! L'emmagatzematge de productes tòxics (detergents, biocides, fertilitzants...) no es pot dur a terme en el mateix lloc que el d'aliments.

Subministrament

- ! Els aliments caducats, en mal estat de conservació o que puguin presentar qualsevol risc per a la salut animal o humana no es poden subministrar.
- ! Els equips per al subministrament d'aliments i aigua estaran concebuts, construïts i ubicats de tal manera que es redueixi al màxim el risc de contaminació dels aliments i de l'aigua.
- ! Els ramaders han d'adoptar les mesures i procediments necessaris per evitar o minimitzar l'aparició de contaminació microbiològica, química i física al pinso, als animals i als aliments d'origen animal. No s'administraran aliments que ocasionin sofriment o dany innecessari als animals.

PRÀCTIQUES CORRECTES

Producció d'aliments en la pròpia explotació

- ☞ Per al cultiu d'aliments a la pròpia explotació es recomana seguir el Codi de Bones Pràctiques Agràries publicat pel DAAM.

Emmagatzematge

- ☞ Es recomana mantenir el pinso ensacat, en bigbags o en sitges específiques; per tant, cal evitar disposar de pinso sense envasar o estibat en sacs directament a terra o a la intempèrie.
- ! Els aliments destinats a animals de diferents espècies o d'estat fisiològic diferent han d'estar perfectament indicats i separats per evitar confusions, per la qual cosa tots els productes han de romandre en tot moment identificats (etiqueta o altre indicatiu inequívoc, similar a l'etiqueta).
- ! Els pinsos no medicamentosos es manipularan separatament dels medicamentosos, per evitar qualsevol tipus de contaminació encreuada.
- ☞ Les sitges s'han de mantenir tancades, així com també els locals d'emmagatzematge.

Subministrament

- ! Els equips d'alimentació i abeuratge dels animals es netejaran a fons regularment, per prevenir l'acumulació de factors de perill (vegeu Pla de Neteja i Desinfecció, annex 2.2).
- ! Els pinsos i els materials dels jaços utilitzats en la unitat de producció animal es canviaran freqüentment, per evitar que es generi floridura.
- ! Quan escaigui, s'observarà un període de descans adient abans de deixar que el ramat accedeixi a pastures, cultius i restes de cultius, així com entre les rotacions de pastures, a fi de reduir al mínim la contaminació creuada biològica provinent dels fems, i de garantir el respecte dels períodes de supressió de les aplicacions de substàncies agroquímiques al camp.
- ! L'aigua de beguda dels animals no podrà contenir un excés d'agents biològics ni químics; es prendrà especial precaució en evitar l'ús d'aigua amb risc de contaminació per nitrats o fitosanitaris. Quan hi hagi motius d'inquietud respecte a la contaminació dels animals per aigua en mal estat, es prendran mesures per avaluar i reduir al mínim els riscos.
- ☞ En explotacions intensives i mixtes es recomana desinfectar l'aigua destinada als animals que no provingui de la xarxa pública, mitjançant l'aplicació de clor (o un altre desinfectant apropiat) amb un dosificador automàtic abans de l'entrada als dipòsits d'emmagatzematge.
- ☞ Mantenir tapats els dipòsits d'emmagatzematge de l'aigua de beguda per evitar l'evaporació del clor i l'entrada de contaminants.

AUTOCONTROLS

- Verificar diàriament el funcionament correcte dels equips de distribució d'aliments i aigua.
- Verificar que el fabricant dels pinsos adquirits estigui registrat/autoritzat.
- Verificar setmanalment l'estat higiènic dels equips d'alimentació i abeuratge.
- Verificar mensualment que l'estat de conservació dels aliments emmagatzemats i de l'aigua de beguda dels animals sigui correcte mitjançant l'observació visual de l'estat, la qualitat i l'absència d'agents contaminants.
- Analitzar l'aigua un cop l'any, si no prové de la xarxa pública, a fi de determinar els paràmetres químics i microbiològics; les mostres s'han de prendre en diferents punts de l'abeuratge. Els paràmetres acceptables per a l'aigua seran els establerts per al consum humà al RD 140/2003, i en cas de detectar que algun paràmetre supera els límits permesos es consultarà la seva possible afectació a un tècnic especialitzat.
- Mirar el clor residual lliure si l'aigua prové de xarxa pública o bé es disposa de sistema de cloració propi, com a mínim un cop al mes. Aquest valor ha d'estar entre 0,2 i 1 mg/l d'acord amb el RD 140/2003, de 7 de juliol, que estableix els criteris sanitaris per a l'aigua de consum humà.

REGISTRES

- Arxiu d'albarans, factures i etiquetes dels aliments de compra.
- Arxiu de les analítiques de l'aigua; cal guardar-les 4 anys.
- Carnet d'Aplicador de Fitosanitaris, si escau.
- Es recomana dur un Registre de control de la potabilització de l'aigua i mantenir-lo durant 4 anys.
- Registre de detecció d'incidències. Annex 1.3.

ANNEXOS COMPLEMENTARIS

- Annex d'elaboració de pinsos en la pròpia explotació. Annex 2.1.
- Pla de neteja i desinfecció. Annex 2.2.
- Pla de control de plagues. Annex 2.3.

2.3. PREVENCIÓ I CONTROL DE MALALTIES INFECCIOSES I PARASITÀRIES

REQUISITS OBLIGATORIS

- ! Cal vigilar regularment l'estat de salut dels animals i l'aspecte general de l'escamot.
- ! Tot animal malalt o ferit rebrà immediatament el tractament apropiat, i en cas necessari es consultarà a un veterinari. Si cal s'aplicaran mesures complementàries d'emergència com l'aïllament sanitari o el sacrifici per evitar el patiment.
- ! Un cop confirmada la malaltia, el veterinari la notificarà a l'autoritat competent, si és de declaració obligatòria.
- ! En cas de malaltia de declaració obligatòria, no es permetrà la sortida o entrada de cap animal de les instal·lacions a menys que ho autoritzi l'autoritat competent, així com la sortida de l'explotació de materials, utensilis o residus que puguin transmetre la malaltia.
- ! Cal adoptar mesures preventives per evitar la introducció i difusió de malalties en entrar nous animals a l'explotació (incloent els seus embrions i material genètic), com són:
  - El trasllat d'animals ha d'anar acompanyat de la corresponent documentació, en funció de l'àmbit territorial i la destinació dels animals:

Àmbit territorial	Destí dels animals	
	Per a vida	Per al sacrifici
Catalunya ¹	Passaport equí	Passaport equí + Certificat sanitari de moviment ⁵ o Documentació sanitària de moviment ⁶ + Full d'Informació de la Cadena Alimentària
Estat espanyol ²	Passaport equí + Certificat sanitari de moviment ⁵	
Estats membres ³	Passaport equí + Certificat sanitari d'intercanvi ⁷	
Països tercers ⁴	Passaport equí + Certificat sanitari d'exportació/importació ⁸	

- Allotjar els animals acabats d'entrar en una zona separada de la resta d'animals presents a l'explotació i observar el seu estat de salut, durant un temps adequat, per descartar la presència de signes clínics abans d'ajuntar-los amb l'escamot.
- Realitzar el cobriment del bestiar equí d'acord amb les normes i les qualificacions sanitàries oficials establertes.

¹ Amb origen i destí a Catalunya.

² Amb origen a Catalunya i destí a un altra Comunitat Autònoma, o viceversa.

³ Amb origen a Espanya i destí a un altre Estat de la Unió Europea, o viceversa.

⁴ Amb origen a Espanya i destí a un Estat que no pertany a la Unió Europea, o viceversa.

⁵ Autorització signada per un veterinari oficial o un veterinari privat específicament habilitat.

⁶ El pot expedir el mateix titular.

⁷ Autorització signada per un veterinari oficial.

⁸ L'autorització correspon al Ministeri

- ! En cas que l'explotació dugui a terme un programa de vacunació dels animals cal seguir els protocols establerts per la normativa vigent o pel fabricant, segons s'escaigui, i anotar l'administració de les dosis al registre de tractaments i medicaments.
- ! Cal adoptar mesures efectives enfront els principals paràsits interns i externs del bestiar equí. La rotació de pastures es pot emprar com a mesura per evitar o reduir el risc de transmissió de determinats paràsits. L'administració o aplicació de productes anti-parasitaris als animals s'ha d'anotar al registre de tractaments i medicaments.
- ! Cal anotar al registre d'incidències l'aparició de qualsevol malaltia dels animals que pugui afectar la seguretat alimentària.

PRÀCTIQUES CORRECTES

- 👉 Un cop eliminat un focus de malaltia és recomanable netejar, desinfectar, desinsectar i desratitzar les instal·lacions.
- ! Cal tenir els mitjans adequats per observar i retenir els animals malalts o sospitosos de malalties infeccioses. Disposar de zona d'aïllament sanitari d'animals ferits o malalts que eviti el contacte físic amb la resta d'animals, si és convenient.
- 👉 És recomanable que el veterinari de l'explotació realitzi una visita de control, com a mínim un cop l'any.
- 👉 És convenient desparasitar anualment tot el bestiar equí de l'explotació.

AUTOCONTROL

- 👉 Comprovació visual, amb freqüència setmanal, de l'estat de salut dels animals i que el seu aspecte general sigui correcte, excepte a les pastures d'estiu, en què la freqüència podrà ser mensual.

REGISTRES

- 👉 Registre de detecció d'incidències. Annex 1.3.
- 👉 Registre de tractaments i medicaments veterinaris. Annex 1.2.

2.4. MEDICAMENTS I TRACTAMENTS DELS ANIMALS

REQUISITS OBLIGATORIS

- ❗ El ramader pot administrar medicaments autoritzats als animals, excepte els hormo- nals i beta-agonistes, que hauran de ser administrats per un veterinari, i només podrà posseir aquests medicaments amb autorització expressa del DAAM. Si la casa comer- cial indica que els medicaments són de prescripció obligatòria, caldrà disposar de re- cepta veterinària.
- ❗ En l'administració de medicaments als animals (s'inclouen pinsos medicamentosos i correctors) cal seguir estrictament les instruccions de la recepta i del prospecte del medicament. Cal assegurar-se de la necessitat de tractar l'animal i de l'adequació del medicament que s'ha d'administrar.
- ❗ Controlar i complir el temps d'espera establert per a un medicament o pinso medica- mentós, en el cas de tractament dels animals, segons indicació del prospecte o nor- mativa aplicable. La carn o els productes procedents d'animals tractats només podran ser posades al mercat per al consum humà si s'ha respectat el temps d'espera previst abans del sacrifici de l'animal.
- ❗ Cal omplir un registre on s'indiqui qualsevol tractament veterinari realitzat. Aquest regis- tre cal guardar-lo durant 3 anys. (Registre de tractaments i medicaments, annex 1.2).
- ❗ Cal disposar d'un arxiu de receptes, ordenat cronològicament, i guardar-les, com a mínim 5 anys.
- ❗ No es podrà subministrar als animals substàncies prohibides, així com tampoc poden ser a l'explotació si no és per una causa justificada. (Substàncies prohibides segons RD 2178/2004).
- ❗ Els medicaments s'han de desar en el seu envàs original i en un lloc segur, adequat i tancat, separat d'aliments i productes fitosanitaris i de neteja, seguint les instruccions de l'etiqueta.
- ❗ Els medicaments caducats s'han de separar per ser retirats.
- ❗ L'equipament sanitari s'ha de mantenir net i en bon estat.

PRÀCTIQUES CORRECTES

- 👉 És recomanable que el ramader disposi de qualificació o experiència suficient per ad- ministrar medicaments als animals. El veterinari de l'explotació podrà capacitar el ra- mader o personal encarregat de l'administració de medicaments mitjançant la demos- tració pràctica.

AUTOCONTROL

- 🔍 Verificar que es respecti el període de supressió per als medicaments utilitzats (comprovar dates dels tractaments i indicacions dels medicaments).
- 🔍 Comprovar que el registre de medicaments estigui actualitzat (periodicitat mensual).
- 🔍 Comprovar l'existència de medicaments caducats a l'explotació (periodicitat mensual i sempre abans d'usar-los).

REGISTRES

- ❗ Registre de tractaments veterinaris administrats i de medicaments. Annex 1.2.
- ❗ Registre de detecció d'incidències. Annex 1.3.
- ❗ Arxiu de receptes.

2.5. BENESTAR ANIMAL

REQUISITS OBLIGATORIS

Benestar en les explotacions

- ! Cal adoptar les mesures adequades per assegurar el benestar dels animals, per tal de garantir que no pateixin dolor, sofriments o danys inútils.
- ! L'alimentació ha de ser adequada, sana i higiènica. Tots els animals han de tenir accés als aliments i a aigua fresca per a beguda en intervals adequats a les seves necessitats fisiològiques.
- ! Els allotjaments animals estaran construïts de manera que hi puguin jeure, descansar, aixecar-se i netejar-se sense dificultat, i es mantindran en bones condicions higièniques.
- ! No es pot limitar la llibertat de moviment pròpia de l'animal de forma permanent ni causar patiment ni danys innecessaris.
- ! Cal disposar de mànega per al maneig dels animals, fixa o mòbil, dimensionada segons la capacitat de l'explotació.
- ! Els materials utilitzats per a la construcció de recintes i d'equips i instal·lacions que estiguin en contacte amb els animals s'han de poder netejar i desinfectar a fons, i no tindran cantonades afilades ni sortints que puguin danyar-los.
- ! Els equips per al subministrament d'aliment i d'aigua a animals estabulats estaran dissenyats, construïts, ubicats i mantinguts de forma que no es derivin rivalitats entre animals.
- ! A l'interior dels allotjaments s'han de mantenir uns nivells de circulació d'aire, pols, temperatura, humitat relativa i concentració de gasos que no siguin perjudicials per als animals.
- ! Els animals estabulats no es mantindran a les fosques permanentment ni s'exposaran a la llum artificial sense una interrupció adequada.
- ! En explotacions amb allotjaments, els animals estabulats i les instal·lacions i equips relacionats s'inspeccionaran almenys un cop al dia.

Benestar en el transport

- ! Només es poden transportar animals que estiguin en condicions per viatjar.
- ! El transport no pot causar lesions ni sofriments innecessaris. Cal prestar atenció a les necessitats dels animals durant el viatge, i es reduirà al mínim possible la durada del viatge.
- ! Els mitjans de transport i les instal·lacions de càrrega i descàrrega disposaran de rampes antilliscants.

- ❗ Els vehicles han de complir les condicions higienicosanitàries i de protecció animal adequades i portar rètols identificatius. Els animals disposaran d'espai i altura suficients segons la seva mida i el viatge previst. Els èquids només es poden transportar en el pis inferior del mitjà de transport.
- ❗ En viatges llargs s'oferirà als animals aigua, aliment i períodes de descans a intervals suficients i en condicions quantitatives i qualitatives adequades a l'espècie i a la mida.
- ❗ Per al moviment d'animals cap a fora de Catalunya cal disposar d'un document sanitari de trasllat emès per un veterinari oficial.
- ❗ Cal disposar de la inscripció del transportista i del mitjà de transport als Registres del DAAM corresponents. En cas de realitzar transport d'animals fora del marc de la pròpia explotació, a distàncies superiors a 50 quilòmetres, o bé d'animals que no siguin de la pròpia explotació, caldrà disposar de la formació en Benestar Animal en el Transport, a més de complir els requisits establerts pel Reglament CE 1/2005.

PRÀCTIQUES CORRECTES

Benestar en les explotacions

- ❗ Es disposarà d'abeuradors instal·lats als terrenys de pastura amb un subministrament d'aigua que n'asseguri la qualitat i n'eviti la contaminació. Cal evitar que els animals beguin aigua contaminada.
- 👉 Els animals estabulats disposaran de jaç amb renovació suficient i que no els resulti agressiu. A més, disposaran d'espai suficient per poder jeure tots amb les potes esteses.
- 👉 Evitar la presència de filats metàl·lics amb punxes a l'explotació, així com qualsevol element innecessari que suposi un risc de ferides, atrapament, caigudes, etc.
- ❗ Per als animals en extensiu caldrà garantir l'accés a aliment i beguda en cas de presència permanent de neu i disposar de zones arbrades o adequades perquè es puguin protegir del vent i la calor.
- 👉 El personal que cuida i manipula els animals és convenient que estigui format o suficientment capacitat en matèria de benestar animal.

AUTOCONTROLS

Benestar en les explotacions

- Es comprovarà setmanalment que totes les instal·lacions i equips es trobin en correcte estat de funcionament i conservació i que no suposin cap risc per als animals.
- En els allotjaments ramaders, es comprovarà setmanalment l'estat del jaç per tal de renovar-lo quan sigui convenient.

Benestar en el transport

- Abans de fer el transport dels animals es comprovarà que el mitjà de transport compleix els requisits estructurals i sanitaris exigibles i que es troba en bones condicions.
- Durant el transport d'animals en viatges llargs se'n comprovarà l'estat regularment.

REGISTRES

- Certificats dels cursos de formació.
- Registre d'incidències. Annex 1.3.

2.6. MEDI AMBIENT

REQUISITS OBLIGATORIS

- ❗ Cal disposar dels permisos ambientals que s'escaiguin, en funció de la tipologia i de la capacitat de bestiar, actualitzats. Aclariment: >500 places llicència ambiental; entre 5 i 500 comunicació ambiental; <5 res.
- ❗ Les explotacions han de disposar d'un Pla de Gestió de les Dejeccions Ramaderes aprovat per l'autoritat competent i portar el Llibre de Gestió de les Dejeccions Ramaderes corresponent, excepte les totalment extensives si tenen una càrrega ramadera inferior a 80 kg N/ha i any.
- ❗ Per a la gestió correcta dels envasos de medicaments es disposarà d'un contracte amb un gestor autoritzat, excepte en les explotacions extensives i les de petita capacitat, on els podrà retirar el veterinari o les associacions de criadors, que hauran de disposar d'un contracte amb un gestor.
- ❗ Cal disposar d'una pòlissa vigent per a la retirada de cadàvers de l'explotació. Quan es detecti una baixa s'avisarà immediatament el servei de retirada i se'n facilitarà la recollida, excepte quan no sigui possible accedir al punt on es troba el cadàver. També es pot optar per gestionar-ho autònomament a través d'un transportista i d'un gestor autoritzats.
- ❗ Cal gestionar correctament tots els residus, tant si són perillosos com no, a la deixalleria o als sistemes de recollida municipal, si són acceptats, o si cal a través d'un gestor autoritzat, com per exemple, en el cas d'envasos de productes fitosanitaris o zoonitaris.

PRÀCTIQUES CORRECTES

- 👉 Per evitar la degradació del sòl, la càrrega ramadera màxima recomanada en parcel·les tancades de menys d'1 hectàrea, en què hi hagi animals de forma permanent, serà de 20 UBM/ha.
- 👉 Es recomana que les explotacions intensives i semiintensives disposin d'una àrea de recollida i emmagatzematge de residus amb contenidors per a les diferents fraccions que es puguin generar.
- 👉 Es recomana disposar d'una zona pavimentada per als cadàvers que han de ser recollits, que si estan a la intempèrie hauran d'estar coberts amb una lona o similar. És convenient situar-la en una zona de fàcil accés per als vehicles de recollida, per evitar que aquests hagin d'entrar a les instal·lacions. Un cop recollit el cadàver, és convenient netejar i desinfectar la zona d'espera i tots els materials que hi hagin estat en contacte.

AUTOCONTROLS

- 👉 Comprovar anualment que els permisos ambientals que s'escaigui, la pòlissa per a la retirada de cadàvers i els contractes amb gestors de residus, si se'n disposa, estan actualitzats.
- 👉 Verificar mensualment els sistemes d'emmagatzematge de residus i de dejeccions ramaderes per tal d'evitar vessaments al medi.

REGISTRES

- ! Llibre de Gestió de les Dejeccions Ramaderes.
- ! Justificants de la gestió de residus.

2.7. BIOSEGURETAT

REQUISITS OBLIGATORIS

- ! Les explotacions estaran en una àrea delimitada, aïllada de l'exterior, i que permeti un control eficaç d'entrades i sortides de vehicles, persones i animals.
- ! Els estables, estris i equips han de permetre una neteja i desinfecció eficients i no tindran cantells ni formes que puguin causar ferides als animals.
- ! S'aplicaran el Pla de neteja i desinfecció i el Pla de Control de Plagues descrits en els annexos 2.2 i 2.3.
- ! En cas d'aplicar productes zoosanitaris, cal disposar del corresponent Carnet d'Aplicador.
- ! En explotacions intensives s'ha de disposar d'una zona específica i d'un sistema per netejar i desinfectar vehicles, calçat dels operaris i visitants, i els locals, materials i utensilis que estan en contacte amb els animals.
- ! En explotacions intensives s'ha de disposar de vestidor i sanitaris per al personal i les visites, i d'un magatzem tancat per als productes de neteja i desinfecció.
- ! S'ha de disposar d'una zona d'aïllament per a quarantena dels animals entrats a l'explotació.

PRÀCTIQUES CORRECTES

- ! Si es disposa d'equips automàtics o mecànics per a la salut i el benestar dels animals (abeuradors, menjadores, etc.) s'han d'inspeccionar a diari per comprovar que funcionen correctament mentre s'estiguin utilitzant.
- ! En explotacions intensives cal delimitar la zona neta i bruta de l'explotació. Els vehicles forans no poden traspasar la zona neta si no estan nets i desinfectats. Cap persona no ha d'entrar a la zona neta si no va vestida amb roba neta i calçat net i desinfectat o cobert.
- ! En explotacions intensives cal tenir roba i botes netes d'ús exclusiu per a l'explotació. Faciliteu roba i botes netes a les visites o roba i cobrecalçat d'un sol ús.
- 👉 Cal mantenir la zona perimetral de les edificacions ramaderes endreçada i neta. Cal mantenir netes de residus les parcel·les de pastura de l'explotació en la mesura que sigui possible i evitar la presència d'elements perillosos per a la salut i benestar dels animals.

AUTOCONTROLS

- Verificar mensualment que els productes utilitzats per a la neteja i desinfecció estiguin autoritzats i no hagin caducat.
- Verificar mensualment l'ordre i la higiene de l'explotació, tant dels edificis com de les pastures.
- Anoteu les visites i vehicles que entrin a l'explotació al registre d'incidències.

REGISTRES

- Registre d'incidències. Annex 1.3.
- Arxiu de fitxes tècniques de productes de neteja i desinfecció.
- Carnet d'aplicador de productes zoosanitaris (o fitosanitaris), si escau.

ANNEXOS COMPLEMENTARIS

- Pla de neteja i desinfecció. Annex 2.2.
- Pla de control de plagues. Annex 2.3.

2.8. FORMACIÓ I CAPACITACIÓ DEL PERSONAL

REQUISITS OBLIGATORIS

- Cal disposar de personal suficient, en funció de la mida i les característiques de l'explotació, per tenir cura dels animals i aplicar correctament les mesures previstes per aquesta guia.
- Les persones que tinguin cura dels animals han de rebre formació adequada per adquirir uns coneixements bàsics en matèria de bioseguretat i benestar animal. Cal que el titular de l'explotació faciliti els recursos necessaris perquè tot el personal hi tingui accés, mitjançant l'assistència a cursos, jornades i altres activitats formatives ofertades per l'Administració Pública, les agrupacions sectorials, etc. En les remuntes de sementals o altres explotacions en què es porti a terme la reproducció animal amb destinació a animals d'altres explotacions la formació ha de comprendre també coneixements bàsics en aquesta matèria.

REGISTRES

- Certificats dels cursos de formació.

Annex 1

Registres

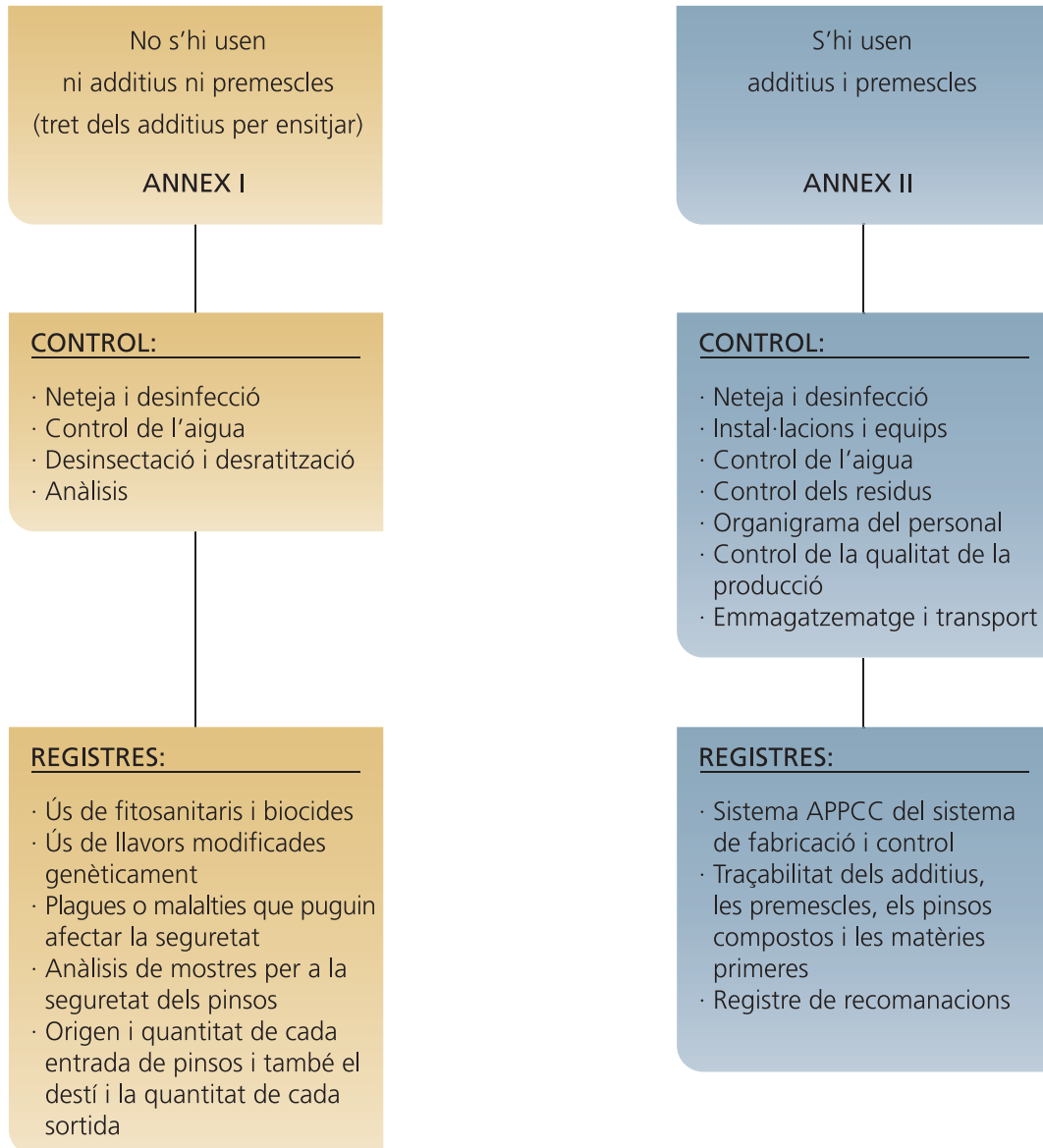

Annex 2

Annexos Complementaris

ANNEX 2.1. ELABORACIÓ DE PINSOS A L'EXPLOTACIÓ

ANNEX 2.2. PLA DE NETEJA I DESINFECCIÓ

ZONA	QUAN / FREQUÈNCIA	COM	REGISTRES
Estables, patis, menjadores i abeuradors	Setmanal	<p>Neteja en sec: eliminar la matèria orgànica per tal de mantenir les instal·lacions en bones condicions higièniques.</p> <p>És recomanable treure tots els equips mòbils de les instal·lacions (menjadores, tanques, etc.) per poder netejar-les millor.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eliminar la matèria orgànica (fems, llits, etc). Si cal, fer servir eines per rascar les parts més incrustades. 2. Fregar amb detergent apropiat per acabar de netejar totes les instal·lacions. 3. Esbandir amb aigua a pressió. 4. Aplicar un desinfectant apropiat. 5. Esbandir, si el desinfectant ho requereix. 6. Deixar-ho eixugar tot. 	<p>Registre d'incidències:</p> <p>l'explotació seguirà el pla de neteja i quan no es pugui fer s'anotarà com a una incidència.</p>
	<p>A fons: en buidar local, en canviar un lot sencer, en fer un buit sanitari o quan les condicions higièniques ho requereixin</p>		
Equips d'alimentació i abeuratge en zones de pastura	Mensual	<ol style="list-style-type: none"> 1. Primer retirar la brutícia més grollera. 2. Eliminar la matèria orgànica amb aigua. 	<p>Fitxes tècniques i de seguretat dels productes utilitzats.</p>
Magatzem d'aliments	Mensual	<ol style="list-style-type: none"> 1. Endreçar el magatzem i assegurar-se que no hi ha cap producte tòxic, residus d'embalatge, ni aliments en mal estat. 2. Escombrar el magatzem i fregar amb detergent, si cal. 	
Sitges i dipòsits d'aigua	En buidar-los o com a mínim 1 cop / any	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fregar les sitges amb detergent apropiat. Esbandir amb aigua a pressió. Deixar eixugar. 2. Després de la neteja habitual, aplicar un desinfectant apropiat. Esbandir i deixar eixugar. 	
	Setmanals	<ol style="list-style-type: none"> 1. Escombrar el terra (diari). 2. Fregar amb detergent apropiat i esbandir amb aigua. 3. Aplicar un desinfectant apropiat i esbandir, si el desinfectant ho requereix. 4. Deixar-ho eixugar tot. 	
Vestidors i/o sanitaris			
<p>OBSERVACIONS</p> <p>Ús de detergents i desinfectants apropiats: cal escollir-los en funció de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - duresa de l'aigua de l'explotació: molts productes s'inactiven amb aigües dures (amb molta calç) - material de les superfícies a netejar - tipus de brutícia - desinfectant específic per al problema en qüestió (observar espectre d'acció a l'etiqueta) <p>Els productes per netejar i desinfectar han d'estar autoritzats. Cal seguir les instruccions d'ús i seguretat d'aquests (dosi, forma d'aplicació, mitjans de seguretat, etc.)</p> <p>Guardar els productes de neteja en l'envàs original, tapats i separats d'aliments i medicaments, de manera que no hi puguin accedir els animals.</p>			

ANNEX 2.3. PLA DE CONTROL DE PLAGUES

	PREVENCIÓ	CONTROL	ERADICACIÓ	REGISTRES
DES RATITZACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> Mesures higièniques: mantenir cisternes i dipòsits d'aigua tancats, eliminar les deixalles diàriament, mantenir totes les instal·lacions endreçades. Manteniment de barreres físiques, eliminació de refugis i impedir l'accés al menjar mitjançant murs, parets, finestres, sostres, sòls de naus, sitges, etc. 	<p>Mensual:</p> <ul style="list-style-type: none"> Revisar el funcionament dels dispositius contra plagues i la integritat de les instal·lacions. Anotar les incidències. 	<p>Utilitzar productes autoritzats en explotacions ramaderes o avisar una empresa especialitzada inscrita en el Registre Oficial d'Establiments i Serveis de Plaguicides.</p> <p>Seguir les instruccions d'ús i seguretat respecte el mètode d'aplicació, dosi, etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Plànol de l'explotació amb les trampes i esquers que s'hi han aplicat. Fitxes tècniques i de seguretat dels productes zoosanitaris. Registre d'incidències: s'anoten les deficiències en les instal·lacions i dispositius, i la detecció de plagues. Ha de constar la mesura correctora aplicada.
DESINSECTACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> Mesures higièniques: mantenir cisternes i dipòsits d'aigua tancats, eliminar les deixalles diàriament, mantenir totes les instal·lacions endreçades. Mètodes físics: mosquiteres, aïllaments, sifons i reixes de desguassos, aparells elèctrics amb llum ultraviolada, trampes adhesives, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> Si es detecta presència o indicis d'una plaga, anotar-ho al registre, juntament amb la mesura d'eradicació o prevenció aplicada. 	<p>Guardar els productes en l'envàs original, tapats i separats d'aliments i medicaments, de manera que no hi puguin accedir els animals.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Carnet d'aplicador de zoosanitaris (també serveix el carnet d'aplicador de productes fitosanitaris) de nivell bàsic si ho realitza el propi titular, si ho fan treballadors el titular ha de disposar del nivell avançat.

Annex 3

Aplicació de la guia

ANNEX 3.1. M'ACULLO A AQUESTA GUIA

Jo, _____ ,
amb DNI _____, responsable de l'explotació _____
_____, amb Marca oficial _____
ubicada a _____, al municipi de
_____, m'acullo a la **GUIA DE PRÀCTIQUES CORRECTES
D'HIGIENE PER A LES EXPLOTACIONS D'EQUÍ DE CARN**, per a la
qual cosa em comprometo a complir els requisits preestablerts a la meva
explotació.

I perquè així consti, signo aquest document a _____ ,
el dia ____ del mes de _____ de l'any _____ .

Signatura:

Responsable:

En representació de l'empresa:

Amb el reconeixement de:

www.gencat.cat/salut/acsa

<http://canalsalut.gencat.cat>